

11.141

Anul I, No. 8

Octombrie 1933

Nu se împru-
mută acasă.

P
e
t
r
o
d
a
v
a

BIROUL
PROPAGANDA
GASII PATRIMONIUM

F467
624

Revistă de prezentare și răspândire
a culturii în genere

P. II. 191

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ

Fond „G.T.K.”

Setea de minune

Recurg la un vechiu carnet unde mi notez câteodată, gândurile ce, mi se pare, că prețuesc osteneala de a le prinde în sbor. Le redau chiar în dezordinea în care le-am fixat pentru mine.

Minunea e omul, e planta care crește, e învârtirea pământului, după legea care-l poartă, e siguranța ce ai în această lege, născocirea focului, a roții, a tuturor lucrurilor banale: a înjugării forțelor naturii, a fulgerului, a apelor la porunca ta, ca și imblânzirea bouului, a calului și a cânelui. E clădirea de zgârie nori și construcția de aeroplane. Nu transformarea vergilor în șerpi. Sunt monumentele de artă, scrierea, cetirea și plămădirile fanteziei, e creerul omenesc, e fapta omului care creează alături de natură și în armonie cu dânsa, *nu împotriva ei*. Minunile sunt excepții ca și abaterile de la legile naturale ale gândirei, ca prăpăstiile și demența. Minune e de ce te miri. De ce te miri? De mare, de cer, de abis, de distrugerii. De ce ești în stare, să te miri? De cerul înstelat, de prostie—nu de ce creează ci de ce e în stare să strice...

O *altă notare*: Eu nu pot gândi de cât orizontal. Atunci aud în urechi pompa cea care dă viață și mă bucur de fiecare țâsnire a harnicelor șuvoaie care se duc să irigheze brazdele unde cresc florile gândirii și mă prinde un fior, când mă gândesc că fântâna de unde pornește viața le poate mâli țevile...

Alt. loc. Condiția cea mai umilă, cea mai nencrocită o consider că demnă de a fi trăită de dragul de a vedea soarele. Când vine ora somnului e un chin și nu mă dau pradă acestei naturale treceri din trezie de cât cu prețul unei lupte, din oare am sentimentul că sunt răpus. Când deschid ochii la lumina unei noi zile este pentru mine cea mai mare voluptate. Ader în plinul vieții și bucuriei ei, mă cuprinde o spaimă vecină cu nebunia când mă pipăi și-mi simt oasele în carne, și când mă gândesc că ele seamănă cu scheletul pe care l-am văzut la școală, la lecțiile de anatomie. Că odată vor fi și ale mele exact ca acelea... undeva în pământ și ochii, cari văd astăzi—brr!—vor fi ca o gelatină pe care o va curăți din tidvă vreun gopar cu palmele lui aspre svârlind-o acolo în

grămadă, unde se va lovi cu altele în sunet sec ca de nucă... Aceasta va fi... dar nu acum și nu degrabă...

Pentru ce geniul speciei aprinde luceferii mai tare și infioară luna cea înghețată, de ce suflă o taină pe lumea incremenită când cei ce se iubesc se pierd în încordarea unui sărut? Ce urmărește? De e joc, e jocul unui geni neastămpărat căruia îi place să momască vieți, turburând pacea neantului niște lumini de licurici în noapte... Zvâcnirea mili-oanelor de ființe în acest minut alcătuește distracția lui... Cine m'a chemat pe mine de unde nu eram? Din noapte, din nimic. Tu oricine ai fi, împarat, măturător, bancher, gropar? Era imperios necesar să fii? A răsunat în progenitorii tăi un surd glas al nu știu cui și nirvana, nimicul, negura eternă a fost tulburată. Neființa de ce e tulburată? În întunericul acela orb ce bâjbăe și dă fiorul fecund al vieții? Un fapt foarte banal. Viața momeste formele ei și le pune iar să joace. În înalțuri pâlpăe scânteii de stele, pulberea lunii înfrumusețează noaptea, florile inscenează feerii pentru idile... pentru a se zămisli omul... ca să se nască... O mie de posibilități contrare te-au pândit atunci și te pândesc și astăzi să-ți surpe ființa. Și totuși există... Iată minunea.

Bunul cel mai prețios care ne-a fost dat pe pământ este viața noastră a fiecăruia. Este atât de adevărat aceasta, încât orice ai fi : moșneag ori prunc, tânăr sau adult, barbat ori femeie, bolnav ori sănătos, câtă vreme ești în toate mințile, nu consideri mai mare monstruozitate, mai mare absurditate, de cât încetarea ta din viață. Nu este imagine mai temută, nu este lucru mai fioros de cât mormântul, și crimă mai îngrozitoare de cât să faci să se stingă o viață. Toate strădaniile noastre, toată alergătura, tot zdruncinul și zbuțumul, pe toate le îndurăm doar pentru asigurarea existenței. Iar când în fața inevitabilului, fatalului semn de întrebare, care este pentru toți acelaș, nepătrunsul inexistenței, ești silit a zăbovi, să-l pătrunzi, ființa ta se cutremură și te întorci totdeauna grăbit, căutând să te scuturi ca de cea mai feroasă vedenie.

De ai fi cât de bătrân și slab te acăți de viață cu ultima și suprema sforțare, nevoind să dispari... Eternitatea, fiorul pe care-l strecoară infinitul întuneric de dincolo, a creat spaimile cele mai mari pentru oameni și neputința minții de a admite absurditatea dispariției, a proiectat pe ecranul negru al neființei icoane de mângăere : credința în viața de după moarte.

Atâta sbatere a sărmanei ființi omenești terorizată de spaima pierderii acestui bun fără preț ce i-a fost o singură dată dăruit — viața, — ar face milă celui mai hidos și mai neîndurat demon.

Și totul pentru că o iubim.

Și este drept să fie așa. O viață este un fapt imens. Cu dispariția unei vieți, se stânge soarele, toate stelele se năruie, dispăre cosmosul începe haosul. E atât de adevărat acest lucru pentru fiecare din noi, că, înțelepciunea celor mulți a îndrăznit să formuleze acest paradox moral: ce-mi pasă că toate vor înflori, că totul va fi vis și primavară, dacă eu nu voi mai fi?

Nașterea sufletelor e taina adâncurilor. Două urne, sexele, captează viețile în infinit... Un vâl gros de taină țesut de instinctul pudorii acopere și protejează săvârșirea actului celui mai însemnat din viața indivizilor transmiterea faclii vieții de la o generație la alta... în intenția naturii singurul act serios și grav, în care torentul deplin al vieții individului se pierde în fluviul măreț și liniștit al vieții speciei. Tot restul vieții indivizilor gravitează în jurul acestui moment, în care devin oficanți în templul nemuririi. În scopul acesta individului i se dă vigoarea, plinul vieții. Odată ce a asigurat specia, natura îl mai ține numai atât cât e necesar pentru susținerea pruncilor apoi îl părăsește întorcându-se către noii veniți !..

Cele mai diverse calități intră în compoziția sufletelor... Nici o lege în acest intuzeric. Anul 1642 este d. p. un an straniu. Galileu moare, Newton se naște. Bine. Iată un fir. Poftim de înodați. Se rupe imediat. În aceeași zi aproape în aceeași clipă Shakespeare și Cervantes mor, la 23 April 1616. Pentru ce aceste două fapte să fie stinse în același minut? Nici o logică. Un vârtej în noapte.

Euripide se naște în timpul bătăliei de la Salamina, Alexandru cel Mare se naște în noaptea în care a ars templul din Efes. Ce legătură e între acest templu și acest om? Oare nu e ceva din spiritul cuceritor și strălucit al Europei, distrus sub formă de capodoperă reapare sub formă de erou? În ziua în care Diogene moare la Corinth, Alexandru cel Mare moare în Babilona. Iată cum acești doi cinici—unul al spadei și celalt al butoiului—pleacă împreună, pentru ca Diogene lacom de lumina necunoscutului să-i mai poată zice odată lui Alexandru: dă-te din soarele meu!

Notele mele din carnet îmi semnaleză un tip, Fusesse actor la teatrul național și-și dăduse demisia. I s'a părut lui că are talent la pictură. Cinci ani a lucrat și a dat examene. Mediocru. Am câțiva prieteni și grație lor mă duc adesea prin atelier. Mă interesa meșteșugul atât de scump și greu. G. sta de o parte și se muncea să găsească o nuanță. Se da îndărăt, se apropia, strângea din ochi, puneă, bătea din picior, zvârlea paleta. Injura. În adevăr pe pânză nu era nimic remarcabil.

Costache dă tabacherea.

Prietenul meu i-o dete. Făcu o țigară, o fumă cu lăcomie. Apoi puse mâna din nou pe lucru. De astă dată păru că nimerește. Încă o pensulă și stricând se plictisi deabinelea. Se lăsă complet. Avea gust

de vorbă. Băieții vorbeau în șoapte: nu-i în toate mințile. E extrem de violent. Să nu-l contrazici că-ți dă 'n cap. Din contra dacă-l aprobi e'n stare să facă orice pentru tine.

— Măi eu am talent pentru teatru, da să stai aici să muncezești gagist. Și avea dreptate. Ii venea just și din observările lui juca á l'improviste caricatură fără să se grimeze și fără să-și schimbe costumul. Nu spunea nici o vorbă. Când se ducea încolo era un bătrân slăbănog și gârbov cu mers tremurat și slab din balamale, când se'ntorcea era cu totul altul: un sfidător cavalier de mahală.

Il admiram sincer. El observa că mă interesa și prietenos mă întâmpina totdeauna. Ești așa de prevenitor cu acei în ochii cărora ai descoperit că trezești oarecare interes. Păcat că n'am învățat eu filosofia. Eu aveam bun cap.

Ulte câte odată trece cineva și-mi fulgeră în minte. Oare nu-i acesta Napoleon? Câte odată eu însumi trebuie să fiu Caesar. E de ajuns. Mi-a fost mie comunicat așa. Și e sigur. Sufletele plutesc și intră 'n noi și noi...

Credința cu care îmi vorbea mă tulbură aproape. Din experiențele lui mistice foarte confuze se oprea pe neașteptate și se'ntorcea brusc după un trecător. Il vezi, acesta-i un împărat (rege) egiptean (faraon-rege) și ochii lui licăreau parcă ironic. Credeam câte un moment că și bate joc de mine. Dar în curând mă încredințam că era serios: fața i se întuneca și ochii îi scânteiau.

— Avem milioane de suflete....

Aprobându-l și ascultându-l cutreeram așa aproape tot orașul și ne întorceam pe aceeași stradă fără să ne dăm seama. O bucată de vreme l-am pierdut din vedere. Sau când îl vedeam era grăbit și întunecat. Il salutam, părea dus cu privirea, saluia și se'ntorcea nervos pe un picior se uita în altă parte în sus și pleca parcă i-ar fi fost frică să dea ochi cu cineva.

Multă vreme nu s'a mai văzut. Intr'o seară văd un călugăr cu barba neagră și frumos, rumăn la față, cu ochii negrii strălucitori. Era G. Lăluț. Răspunde făcând bezele: Servus!

— Ce-i cu tine?

Ce să fie? Uite!

Oare să nu fie un soi de comunicație între suflete? Impărăția posibilului e'n față ne. Visul din noi îl găsim intrupat în afară. Totul e nedistinct. Iți iai fruntea 'n palme încerci să înțelegi. Te cufunzi în negură..

Viscol de clipe... Involburare de posibilități cosmice. Măcinîș în moara negurii și a vântului ca să nască muntele de nisip merit să se profire prin gâtul capilar al clepsidrei...

De unde naște timpul și uitarea? Din câte milioane de posibilități se iscă faptul banal al vieții? Trei fire de praf se joacă pâlnie de vârtej în mijloc de uliță. În jocul lor se prind trei fire de paiu din gunoaie.. trei petecuțe de hârtie, trei fulgi ușori... și hora în sfârlează se'nalță deasupra coperișurilor. O ușă s'a trântit. Un geam a zăngănit în fânduri O injurătură a izbucnit. Un chiot... Un suspin.

Ciocanele grele bat ritmic în uriașa uzină a vieții mult mohorâtul și neîntreruptul cântec al destinului.

Ce mână uriașă a strâns de gât industria cea neodihnită. Gurile de iad ale cuptoarelor au înghețat. Curelele au căzut de pe roțile iuți și luccioare și pe coșurile, prin care gâlgăia suflarea fierbinte a furnalelor se țese pașnica pânză de păianjen. Ferestrele sunt sparte și'n hardughiile părăsite cu mașini înghețate cască pustiul și prietenii lui: liliicii, șobolanii și bufnițele fac pui.

Milioane de arătări omenești, triste, automate, pășesc în cadență prin cenușiul amurg al foamei și umilinței. Pe brânci au lătrat scuipând foc tunurile, distrugând, dărâmând, fără ură, mecanic...

Talazurile vieții ca și ale mării se'nvolbură născând din adâncuri și ignorându-se...

Și lunec cu gândul la omul primitiv, la omul peșterii, o biată mai-muță care a prins fulgerul inteligenței ca armă în lupta cu fauna exuberantă a pământului cu coaja abia răcită. În codrii virgini... în fața mamușilor, a șerpilor uriași a ihtio și plesiosaurilor rămași ca amintiri de groază prin povești: smei și balaurii.

La vremurile clanului și tribului când funcțiile sociale se amestecă. De atunci s'a născut minunea. Omul deschide ochiu mirat de copil asupra haosului. Un soi de misticism religios învâluie totul. Oamenii se simt legați în grup prin conștiința că sunt rude, o rudenie ciudată care nu se ia ca azi după sânge ci după credința că toți membrii grupului social se trag dintr'un strămoș comun, de obicei cum e lupul, ursul, leul, șarpele. Acest animal din care cred că se trag toți se numește totem, iar formațiunile sociale se deosebesc între ele după totem. În grupările totemice filiațiunea nu e după tată, ci după mamă.

Oare onomastica la noi nu arată ceva urme din acest fel de viață socială, care arată tinerețea neamului nostru. Lupu, Ursu, Șarpe, Bursuc, Viezure, Vulpe n'or fi rămășițe de străvechiu totem uitat? Și nume ca Ion A. Mariei, Petre a Floarei n'or fi deasemenea urme străvechi de filiațiune maternă?

Cultul totemic se transformă cu încetul în cultul strămoșilor, al mormintelor și cenușei lor. Se zice că însăși agricultura s'ar fi născut din acest cult. Oamenii aveau obiceiul de a pune la capul mortului diferite

semințe, care încolțind și crescând s-a crezut că sunt daruri ale mortului pentru cei vii. Acestea s-au înmulțit, cum e bobul grâului în mai mare cantitate prin cultura împrejurul mormintelor. Hotarele acestor culturi erau tabu, adică cine le trecea să le atingă sau să fure, pângărea mormântul. De aici sfințenia hotarului și a ogorului. În dragostea superstițioasă de hotar și de ogor de care e frământată viața țăranului nostru nu va fi fiind din firul de veacuri o rămășiță care se face simțită, așa cum e în patima pentru pământ a lui Ion de Liviu Rebreanu? Cei ce făceau vreo nedreptate, vreun furt, vreo nelegiuire stârneau spaima și indignarea și trebuiau pedepsiți. Forma de sancțiune juridică era vendetta, răsbunarea. Ea nu trebuia să atingă numai decât pe cei vinovați, ci era impusă pentru a liniști lumea care isbucnea în panică, iar pedeapsa nimerea adesea un nevinovat, om sau animal. De atunci se trage povestea cu țăpii ispășitori. Iar cel asupra căruia cădea să ispășească, primea fără murmur, ca ceva datorit, ritual; O foarte ingenioasă interpretare face d. Sanielevici în legătură cu acest soi de ispășire, a unui moment interesant din splendida baladă a neamului românesc Miorița. V'ați întrebat vreodată pentru ce acceptă fără murmur Ciobanul moldovean, moartea, deși e mai ortoman și are cu ce se opune în caz de atac din partea lui Vrâncean și lui Ungurean? Obișnuit nu ne-am oprit cu mintea și am primit și noi poezia așa, ca zugrăvind un fatalist, moale, cum e Moldovanul. Și am trecut admirând restul. Și totuși acolo e nodul principal al baladei, iar momentul acesta apare insuficient motivat dacă nu acceptăm explicația lui Sanielevici.

Acest critic, înarmat cu date culese dintr'o cărcetare vastă, descopere în Miorița resturi din domeniul conștientului, a unui cult străvechiu tracic în legătură cu o zeitățe care reprezintă pământul fecund. Acestei zeități ca s'o îmblânzească i se sacrifică pe unul din cortegiul de faiofori, care executau și alte ritualuri în jurul statuei zeiței. Sacrificiul era acceptat ca ceva foarte firesc și chiar ca o cinste.

Prin diverse confruntări de variante a baladei, explicarea aceasta apare deplin plauzibilă.

În cartea cea veche, se află un verset. La început era cuvântul. En te arhe o logos. Faust, chinându-se să-l tălmăcească îi dă mai multe înțelesuri acestui logos. La început era cuvântul „Dar se întreabă el cu în doală, poate oare cuvântul atâta? Nu! Poate la început să fi fost gândul? Dar oare gândul să fi având atâta putere? Nu! La început a fost fapta.

Fapta omului vrăjește din pustiiri orașe, pune în loc de codri cetăți strălucite, în loc de întinsuri, unde împărățesc dudăiele și bălăriile paraginilor, câmpuri cu holde... Dar oare această metamorfozare a planetei ar putea să aibă loc, dacă fapta omului n'ar avea sămânța luminii,

flacăra gândului, care să-i arate cărarea? Iar gândul s'ar putea preface în faptă, care să influențeze fața planetei, dacă sforțările diferiților oameni nu s'ar preface în una, care creează, realizează civilizația? Aceasta este vraja, misterioasa putere a cuvântului. Desigur versetul biblic „la început era cuvântul” arată puterea vorbei fecundată de gând și credință. Iar în alt loc se spune: „de vei avea credință numai câtun grăunte de muștar, vei spune muntelui acesta: mută-te! și se va muta”. Oare sforțarea unitară a omului n'a tăiat canale în inima pământului, unind oceane și mări (Suezul, Panama) și n'a mutat munți din loc ca să facă piramide? Iar acum prin prometeicele sforțări ale cutezanței geniului omenesc n'a întins punți peste ocean n'a explorat adâncimile cerului cu Piccard și a desființat distanțele prin radio?

Dar totuși nu de astfel de minuni i-e sete omenirii. Un scriitor francez mort în 1925, face într'un poem fotografic, de care nu se mai scriu astăzi, o impresionantă schiță a tragediei aspirațiilor omului. Prometheus înlănțuit de Zeus în împrejurările cunoscute, e chinuit mereu fără a i se putea smulge vreun cuvânt de pocăință, titanul îi aruncă blesteme și-i prezice sfârșitul apropiat.

Implorat de oameni să-i mântuească de mizerii, și de lupte necurmate, Prometheus le făgăduiește fericirea numai să i se sfarme lanțurile. Eroul dorit se ivește pe corabia Argonauților. Luptând împotriva elementelor deslănțuite cu furie de Hefaios ajunge la Prometheus și-l eliberează.

Nu mai sunt zeu, suferința și sfânta milă m'au făcut să samăn cu voi. Sol al vostru, omul din voi trăește în mine, zeul din mine trăește'n voi! Vechiul blestem a pierit. Prometheus va fi stăpân pe pământ.

El se răzvrătește chemând toate forțele binevoitoare ca să ia cu asalt Olimpul. Dar își dă seama că va rămâne izolat.

Cadrul luminii preistorice cu luciri de fulger, spade de foc, apariții apocaliptice, fiare, eroi. uriași, vulcani aprinși, focuri colorate, pulbere de aur și spuma agitată a valurilor mării. Puterea de vrajă a lui Mephisto din opera lui Goethe pălește în fața acestei magice incantații. Prometheus poruncește lui Zeus să-i cedeze tronul de aur etern și zburând în Olimp vrea să alunge pe zei cu spada. Spre a împiedeca revolta Zeus trimite pe Hermes ca să- înștiințeze că i se redă locul în Olimp. Titanul rămâne inflexibil. Hermes pleacă după ce previne pe Prometheus că dacă ar reuși să răstoarne pe zeu din Olimp, coloana lumii susținută de Zeus s'ar prăbuși în ruine asupra-i.

Corul Argonauților comentează faptele ca în tragediile antice și observă că Prometheus e iar înlănțuit. Acesta neagă afirmarea corului și agită spada. Apare fantoma lui Prometheus legată în lanțuri și titanul o întreabă dacă Heracle nu l'a eliberat într'adevăr.

— Te-a eliberat, îi răspunde fantoma, din sclavia lui Zeus dar nu și

din aceea a *destinului*, căci tot ce e viu suferă *legea necesității*.

Prometheu însă proclamă libertatea sa absolută. El taie cu spada legăturile fantomei și Olimpul se prăbușește. Se aud strigătele Zeilor iar Prometheu ridică rugul arzând pe stăpânii Olimpului.

Dar mulțimea oamenilor se vaetă: Ce fel de fericire va fi aceea pentru noi? Templele zac la pământ. Isoarele profetice au secăt. Fără călăuze rămânem orfani, slabi și goi.

Prometheu însărcinează pe giganții Arimaspi să construească Olimpul oamenilor. Dar aceștia certându-se cu dânsul năruie edificiul, iar titanul invoacă spiritele spre a construi palatul mai frumos și mai vast încă pe ruinele sale.

Centaurul Chiron disprețuește eforturile lui Prometheu. El știe că „zeii sunt nemuritori ca și cerul și pământul” și poruncește să se construească un altar pe locul unde fusese ridicat rugul.

Zguduit în credința puterii sale absolute Prometheu se hotărăște să invoace pe altar pe *Zeul necunoscut*, care cârmuiește universul. La chemarea lui apar semnele lui Zeus. „Revolta ta îi spune acesta smulgând din cer fantoma și posteritatea mea, n'a aruncat în Hades decât umbra visurilor tale”. Zeus nu mai apare acum pe un tron de aur ci printre nouri și fulgere, căutând să desvăluie lui Prometeu greșala răsvrătirii.

Zeus e cauza principiul divin și forța conștientă care însuflețește și cârmuiește Universul.

Uranus e substanța, materia și energia cu atributul forței creatoare.

Văzând că nu-l poate convinge Zeus dispare după ce exclamă: Alungă-mă departe de ochii tăi! Ce-mi pasă? Nu vei putea fugi de mine, decât fugind de tine însuși.

La invocarea ce urmează din partea lui Prometheu apare din adâncuri titanul zeu Uranos. „În mine, în abisul meu, se împacă și se luptă veșnicia și vremelnicul, unul și mulțimile, nesfârșirea sufletului îmbracă substanța. Nimic nu se naște, nimic nu poate dura de cât în mine și prin mine”. Indoeala lui Prometheu dă curaj fantomei care iese din prăpastie pe pământ. „Universul se rostogolește în sânul meu”. Dar titanul îi răspunde după multă frământare: „Splendoarea ta mă uluiește unit cu tine, înghițit de forma ta grozavă, în care văd atâtea guri și atâția ochi, simt viața mea cufundându-se în neant, iar o iubire ce nu se poate spune mă înalță ca niște aripi. În corpul tău gigant zăresc lugubrul Hades și pământul care arde.

Uranos vrea cerul. Sorii pălesc. Prometheu îl oprește și-i cere să alunge din el infernul.

— Lumea se desolvă în mine. Binele și răul nu-s de cât în tine mor în tine, nu te tulbură de cât pe tine.

Vrând cu toată împotrivirea lui Prometheu să cucerească cerul ti-

tanul îl reneagă cu tărie și Uranos se prăbușește în prăpastie. Prometheus îmbătrânește. Infruntând deslănțuirea forțelor contrare ale naturii, Prometheus nădăjduiește încă în ivirea zeului ascuns pe care îl așteaptă. Șarpele Gaiei ironizează această continuă încercare de creație a unor zei imaginari după distrugerea Olimpului și a lui Uranos și adaugă: *Totul este prada destinului. Nu există nici zei nici providență*”.

Tu nu poți înțelege, spune Prometheus Șarpelui, zeul desinteresat, iubirea curată, suspinul neincetat care din adâncul sufletului meu îngrijat se înalță către necunoscutul divin”.

Infuriat șarpele sghuduie cerul, care începe să se prăbușască cu stele cu tot, în timp ce pământul se crapă. Titanii ies din prăpăstii și râd de eforturile lui Prometheus, căruia îi țâșnește din nou sângele din rană. Cerul și pământul își continuă prăbușirea sub eforturile neputincioase ale lui Prometheus, până ce fratele său, Atlas, intervine și îmbărbătându-l, încarcă din nou cerul pe spate și oprește căderea cosmosului în haos.

Simbolul poate fi lesne dedus. Titanul Prometheus cu voința lui inflexibilă, cu setea nemărginită de a cunoaște, cu genunchii îndoiți sub apăsarea covârșitoare a îndoelii de fiecare clipă, dar și cu speranța neînfrântă, apare ca suma forțelor aspirațiilor și mândriei omenești în fața puterilor primordiale ale Naturii. Din lupta împotriva elementelor spre a le stăpâni, Prometheus, iese învins, dar această înfrângere e numai învățătura dureroasă a nevoii de a adapta la posibilități aspirațiile omenești.

Oprim aici expunerea acestei tragedii a năzuințelor omenești pentru a reflecta asupra naturii lui Prometheus. Ce este Prometheus este sufletul mare, sufletul cosmic.

În ce adâncimi se prepară aceste suflete? Ce stagii fac? Ce medii traversează? Par'că e punctul de intersecție a tuturor forțelor. Cum vin ele toate aceste forțe și se înoadă într'o unitate indivizibilă. Oare sunt de pe pământ? Unele par pline de visul din alte lumi. De acolo poate le-o fi venind aerul acela absent, absorbit halucinat, vorbele stranii. Moise își avea tufișul lui aprins, Socrate, demonul, Mahomet, porumbița ce-l ciugulea în ureche și-i șoptea, Luther, micul diavolaș ce se juca cu vorba; pace! Pascal, prăpastia deschisă pe care o acoperea cu un paravan..

Multe din aceste spirite au vădit conștiința și preocuparea unei misiuni. Huss murind prezice pe Luther. Ardeți voi găscă, dar lebăda va veni.

Cine trimite aceste suflete? Cine le dă forță, răbdare, mânie?

Ei sunt aleșii și semnul lor e minunea.

Dar îi mai este sete omenirii de un fel de minune.

În apropiere de Ecrene este un loc vechiu de închinare, o moschee musulmană. În ea se odihnesc de peste 5 veacuri osemintele unui sultan... Și acolo pe coasta de argint e un copac lângă moschee. Turcul care pă-

zește, începe a-ți spune despre vechimea moscheei că e de 550 de ani, și nu bagă de seamă cursa scepticului care-l întrerupe : dar anul trecut tot 550 de ani avea. Tot 550 de ani răspunde nevinovat bravul turc. Și îți strecoară în șoaptă cu ochii lucitori, o taină, că dacă pui un ban într'o casetă lângă mormântul sultanului ți se împlinește un gând, la care ții mai mult. Dar să legi ceva din ce porți de o crenguță din copacul de lângă moschee. Și 'n soare acolo, copacul stătea împodobit cu atâtea noduri, că nu mai era frunză pe dânsul câte noduri ! (Setea de minune). Orient !

Dar biet omul este cu mănunchi de trebuinți, de cerinți, sufletești și trupești și înțelepții ca și nătângii, hâtrii ca și șmecherii își pun mintea să caute doar pe două căi, soluția problemei. Nu știu dacă nu vi s'a înăcrit și Dv. de o formulă ce s'aude atât de des : *Criza morală*. Unii o trâmbează cu amețeală de turmentați, alții cu gesturi de maimuță, numai unii o mestecă din tainile bine păzite de unde au numai o ferestruică să privească și să nu fie priviți—căci doar ei cu înțelepciune de șarpe au desbătut-o asupra lumii. Ei știu să calculeze și din *adovărași* stăpâni ai haosului s'o amestecă prin mulțime, luând cameleonește culoarea grupului în care se amestecă.

Sociopsihologia vorbește de tipuri psihosociologice, de omul proletar, omul capitalist, omul feudal, omul antic, dar noi ne-am putea permite mai mult, să vorbim de omul *satanic*. Ieșit din dublura mefistofelică a marelui olimpic, omul faustic, din negura din care se desprinde Mefisto, el este spiritul care veșnic neagă. Din neguri se desprind trăsnete : e măcelul, din ruinile măcelului ia un tăciune și-și aprinde cu nepăsare țigara, căreia îi scutură scrumul cu ghiara elegant tăiată și predicată, mascându-și până și schiopătatul, urma divinei înfierări ca diavol.

El și-a bătut joc de omul bisericii (și-a luat masca de călugăr cucernic și-a scris cuvântul în schismele bisericilor de toate riturile, își vâra coada în certurile dintre frați. Omul satanic nu râde, Mephistopheles e făcut rânjind sau râzând sardonice de victimă. Masca asta nu mai e la modă. Omul satanic tace. Te vede sbuciumându-te, sângerând scrâșnind, el tace. Omul mizeriei se sbuciumă, urlă, caută să-și demonstreze dreptatea, el tace. Pumnii se strâng, omul satanic e lovit, nu se scrântește, nu se clintește, pumnii se frâng, uriașele spete rezistă. Doar dacă omul mizeriei se 'n'apățânează și smulge parul și-l isbește, abia se clatină și atunci rânjești de-i vezi colți. Iar dacă nebunia se deslănțue și nu mai ții seamă, îl distrugi, întrebuințezi arma, atunci când i-ai zdrobit carnea, i-ai sburat țeasta și din întreaga momăe se 'mprăstie în văzduh, prin explozie, omoplați, picioare, măruntae, creeri, abia atunci se aude un hohot sacadat... Căci din înaltul cerului de unde au zburat și au căzut peste ruini fumegânde, din iadul și pârjолul prăpădului se 'nfiripă ca odinioară din neguri sub formă de hiene profitoare, viermi de cadavre — *omul satanic*.

Ioan Dragan

Mihai Eminescu

Era albastru mult pe case'n noaptea ceea,
în stele-argint brumat de ceasuri viorii
și'n ape murmur cu chenar de veșnicii,—
pe când în visu-i cobora încet Femeea.

Dar depărtările
și-amare, mările,
ascund în zările
de pretutindenii, unde vezi și unde știi,
suavul zâmbet al eternelor Marii.

În noaptea asta mai ales cu
albastru mult pe fila de hârtie
deschid albumul meu de veșnicie—
și-l văd sub crengi de stele, alb, pe Eminescu.

Cavalerul vorbește:

În scutul vechiu mă văd ca'n apă, bine ;
albastră, seara tremură în faclă,
mătasa hainei s'a bojit în raclă—
să bem, prieteni ; miezul nopții vine.

Plăcut e în mormînt ; numai viermii nu-ți dau pace,
și ploaia cîteodată pe frunte-mi cade rece ;
o rabzi și asculti cum cântă pe cruci, dar n'ai ce-i face—
și-apoi, la dracul ! mortul nu poate să se'nnece.

Mai toarnă vin, băiete. Uf ! uite ce-ai făcut...
din mîină, inelarul în cupă a căzut.
Ridică-mi-l și-l pune'n buzunar—
cu sârmă deștu' mi-l voiu prinde iar.

Măi fraților, cînd am murit,
erau a toamnă zorii roși ca vinul,—
din hat se revârșea'n văzduh pelinul
cînd steaua mea a asfințit.

A plîns și m'a înmormîntat sub tei iubita,
că tare îmi plăceau
frumos cum îmi spuneau
balada vîntului
și a mormîntului,—
dar fata dragă, anul cînd s'a împlinit, a
dormit pe fin, afară, și s'a măritat,
că'n vis să dormi cu morții e păcat.

Deaceea beau cu voi,
stimații mei strigoii

Mircea Streinul

† N. Milcu

Was wirst du tun, Gott, wenn ich sterbe ?
Ich bin dein Krug (wenn ich zerscherbe) ?
Ich bin dein Trank (wenn ich verderbe) ?
Bin dein Gewand und dein Gewerbe,
mit mir verlierst du deinen Sinn...

R. M. RILKE

A mai murit un poet !...

Din azurul poeziei românești o stea palidă s'a desprins, un suflet în care vibrau în surdină armoniile naturei și ale iubirii, căpătind o a doua existență, o a doua viață, s'a pierdut în neant.

Și vestea n'a provocat *emoție* în public, n'au vuit ziarele trei zile în șir, guvernul n'a părăduit sute de mii de lei pentru funeralii, nu s'au îmbrobodit lampioanele'n crêp de doliu și nimic și nimeni n'a împiedecat circulația vehiculelor, cum s'ar fi întâmplat la moartea oricărui obermahăr politic.

Parcă văd aeeva : o înhumare pe timp ploios și rece, într'un oropsit colț de cimitir provincial, citeva rude lăcrimind, doi-trei prieteni sincer mișcați, niscai băbuțe compătimind cu palmele și sufletul la gură, iar încolo tristeți autumnale ; tristeți care azi pe nimeni nu mai dor.

Așa trebuie să fi fost înmormântarea lui N. Milcu. Așa's, de cînd lumea, toate cununile talentelor cu țarina ; — anonime, fără ecou, fără patasul convențiilor burgheze.

Recunosc, scriu oarecum revoltat și mărturisind sincer, nu fără în-crîncenare sufletească, am credința însă că mă scuză faptul că o fac pentru și în numele lor, al sărmanilor trubaduri pitiți în umbra anonimatului, din modestie, din timiditate, din orgoliu, din nepăsare, din repugnanță...

Sunt înși cari, astfel, se țin departe sau nu se pot apropia de nemerniciile vieții.

Cutare cenaclu își are idoli lui, cutare revistă trimbițează periodic „gloria” cutărui fabricant de *mascarade vesele și triste*, codoșii maidanelor literare (?) se hărățesc dela ciosvirta *premiilor naționale*.

Cine a auzit vreodată, timp de ani de zile, vorbindu-se de N. Mileu în acest sens ? Făcut-a dânsul parte din vreo generație ? S'a ploconit el

pela balthazarii redacțiilor pentru a i se publica portrete și insera notițe elogioase? Sau s'a entuziasmat el de aiurusumul mișcărilor avantgardiste din ultimii ani? S'a dat în vînt după *situații*? A cerșit vreo stipendie?

Nu! Milcu n'a trăit decît pentru el, pentru poezia lui, pentru bucuriile și durerile lui.

Sentimental pînă la sfidarea, la anularea chiar, a existenței de toate zilele, și-a desvăluit comorniciul senzațiilor interioare, neasemuit delicate, în versuri abia șop'ite, înginate abia, reducînd lumea materială la ireal, la fantasmă, prin tocmai nuanța de fluiditate ce-o împrumutau florile și arborii, luna, stelele și cerul întreg, pămîntul cu munții și apele în creația lui.

*Și-au plins salcimii floarea'n poarta mea
Șiam pășit ușor pe albe preșuri,
Boschetele păreau grămezi de leșuri
Și luna'n 'naltul cerului plingea.*

Îngemănare nu numai adorabilă a visului cu realitatea, dar și meșteșugită încât n'o poți defini dintre aceste ipostaze.

Poezie femenină sau creată, inadins parcă, spre a place femeilor, poezie a cărei sursă e timiditatea feciorelnică a unui întărziat, a unui neadaptabil, a unui ins sortit să rămînă pururi copil...

Am impresia că spiritul celui ce a scris „Grădina de sîdef” și „Fluerul lui Marsyas” a viețuit numai în mintea contemporanilor, dar *trăirea* lui s'a petrecut aiurea, în grădinile și în burgurile Evului Mediu, printre truverii clorotici și pururi îndrăgostiți de oricine, de orice...

Sunt psalmodii de taină, scincete nu auzite ci simțite, dureri nerostite dar turnate în imagini glăsuitoare,—constituind o tragedie miniaturală și unică,—cu cit mai stingace, pe alocuri, cu atît mai simpatice în lirismul lor novalisian.

*Deschis-am poarta grea,—și mi-om croit
Potecă prin nămeții de lumină...
Atita lună se vărsa de sus,
Că florile pluteau parcă'n grădină.*

(Deslogare)

*Gindului, am prins cunună petalele de umbră-albastră
Și'n virful degetelor prinzînd, făclii, stelele care picau de sus,
Pe iazul amintirilor am căutat, adînc iubirea noastră.*

(Ingenunchere)

*Ți-aduc în brațe umbră multă—și la piept
Buchete de'ntunerec partumate,*

(Nocturnă)

De o gingașe simplitate, versurile acestea de dragoste, multicolore și naive, dezolează prin suferința abia perceptibilă ce le străbate.

Autorul lor a iubit. A iubit o femeie? două? mai multe? Istoria literară ne va lămurii. Cert e însă că amozurile i-au provocat frământări, desamăgiri, dezastre interioare. Iar el a picurat din otrăvurile ce-l torturau în aproape tot ce-a scris, ca pe .tru despovărare, însă cu o discreție de intelectual fin, într'un fel resemnat,—poate numai față de lume.

Provincia, în care-l surghinuise suferința, îmbracă în ultimile sale versuri haina unei descompuneri apoteozate.

*Incet, incet își țese luna
Din pom în pom cernitu-i tort—
Și pare obrazul viu al fetii
Obrazul unui inger mort.*

*Și ca să fie 'ntreg decorul
Ce-l nemurără cântareții,
De-un vîrf de brad s'anina luna,
Ca o medalie-a tristeții.*

Dacă nu se poate afirma că Milcu a fost un talent personal și puternic, (cine e **personal** și **puternic** în literatura românească, dela Eminescu încoace?) e incontestabil că tinărul poet craiovean, smuls dintre noi într' al 29-lea an al vieții, și-a ridicat statuă trainică între și la înălțimea lui Anghel și a lui Iosif.

Incheiu, copleșit de conștiința atotputerniciei necunoscutului, rugând pe îndrăgostiții de poezie să ia dia cînd în cînd pe buze, spre amintirea creatorului lor, următoarele strofe,—atît de sensitive, atît de pure:

*O floare pe-altă floare nceț se lasă
—A plins o stea'ntr'o strășină de casa.*

G. D. Pan

ANTOLOGIE

N. MILCU

Cântec din mormânt

În pacea mea tihnită'n țintirim
Adânc m'au îngropat să nu mai gem.
Mi-au pus un giulgi pe ochi să nu te văd
Și'n gură tut mi au pus—să nu te chem.

Și-o candelă-au aprins din noaptea 'ntâi.
Și au bătut-o 'n crucea mea de lemn.
Și-au picurat în candelă-undelemn.
Și sufletul mi a ars la căpătâi...

Iar luna bate 'n coastă. Crucea mea
Cum își răsfrânge umbra pe pământ,
Eu însumi parcă printre flori, te cer
Cu brațele deschise, din mormânt.

ION ROȘCA

Paloșul

Semeț în mâna dreaptă, preschimbat
În mări de fulger cu 'nfloriri de sânge,
amarul vremii pe oțel brumat
i a pus pecetea timpului ce plânge.

Păduri de zale și de căști rotunde
visa—odată—ca să le străbată,
amar adânc -azi inima-i pătrunde
și moare, frânt, în teacă aruncată.

---

*) Nici nu ne desmeticisem bine din deprimarea provocată de moartea lui N. Milcu și iată că ne vine știrea că la Rădăuți s'a stins, în vârstă de abia 25 de ani, și sufletul unuia dintre cei mai reprezentativi poeți din mișcarea bucovineană actuală, Ion Roșca. A colaborat la diverse reviste din Bucovina, din Capitală și din restul țării. N'a avut fericierea să-și vadă închis nimic din cele ce-a scris, în scoarțele vreunui volum.

Cei ce l'au cunoscut și l'au iubit, desigur că nu-l vor uita.

P.

Ion, Lupu și Rodica

Știam că îl chemă Ion, fiindcă așa îl strigau Lupu și Rodica. Pe Lupu și Rodica, Ion nu-i striga niciodată pe nume; numele lor îl aflase din chemările lor reciproce sau din jocurile cu ceilalți copii. Îi vedeam în fiecare zi la Șosea. Apăreau la colțul aleii ca o treime simetrică: Ion la mijloc iar Lupu și Rodica pe margini, agățați de câte o mână a lui Ion.

Cum intrau în cercul cunoștinților din privire, Ion îi lăsa de mână și înainta țanțoș, cu mâinile la spate, ca un general, sfidând privirile. Copii veniau, sburdând, în urmă. Se socotia Ion înjosit, el, cum mare, de rolul lui umil de a conduce niște copii. Poate contribuia și instinctul atavic țărănesc contra oamenilor cu pantaloni, pe cari în mintea lui îi reducea la puii de jidan, cari alergau prin colbul de pe ulița satului. Rodica era blândă și cu zulufi pe ochi. Lupu purta însă toate notele unei noțiuni complete de militar. Nume semnificativ, fire războinică printre ceilalți copii, condus de un militar, pușcă de lemn dea șoldul și o cicatrice în obraz, probabil stigmatizarea unei pisici nu mai puțin belicoase. Cum ajungea, Ion se așeza pe bancă, proptindu-se țapăn de spătar. Era o nouă sfidare adusă ocheadelor furișate ale bonelor tinere, care abia se țineau de răs. La început venia cu ghețele văcsuite căci își mai arunca și el privirea la aceste „cucoane” albe și durdulii, ca la niște bunătăți de mult jinduite, dar necazurile cu acești copii i-au spulberat, în cele din urmă, orice sentiment, aducându-l la resemnare.

Câte odată Ion trecea prin clipe grele. Lupu vroia să cucerească vreo minge colorată dela alți copii; scandalul se aplană prin intervenția „cucoanelor” albe, proteguitoare ale adversarilor lui Lupu, Ion, făcându-și în tot acest timp alte treburi, așteptând, cu inima strânsă, ca altercația să ia sfârșit.

Își deranja și-și aranja chipiul pe ceafă sau își scutura un fir de praf de pe tresa roșie de ordonanță depe umărul stâng. Lupu venia apoi în fața lui, scoțând buza roșie inferioară înafară sub cealaltă, ca un apreciator de grăsimi, în fața unei unei ciosvârte grase. Iar Rodica, întinzând mâinile îndărăt cu degetele încordate și răschirate, îl privia bosumflată ca broaștele bușteanul - împărat, imposibil, trimis din cer. Câte odată Ion

găsia lângă bancă o hârtie murdară aruncată sau o cutie, în care au fost figări. Scotea din buzunarul de sus, dela veston, un capăt de creion sois și negru până în vârful cărbunelui și scria migălos și întortochiat un număr fantastic, pe care, absorbit de dragostea pură de a face cifre, niciodată nu și l-a imaginat ca un număr întreg abstract și cu atât mai mult concretizat, în bani. *Un miliard, două sute treizeci și patru milioane cinci sute șazeci și șapte mii, opt sute nouăzeci...* Căci Ion nu cunoștea semnul copilăresc al virgulei. O virgulă ar fi putut face și Lupu și Rodica, peste cari se simțea atunci superior. Liniile orizontale, el le trăgea oblice și țepăne. Coada lui 2 adusă în sus, iar a lui 5 scoborâtă tangent pe ovalul tremurat. Linia dela mijloc a lui 7, el o punea la spate, ca o pripoană unui gard amenințat să cadă. Pe 8 îl făcea din două ouă, puse unul peste altul, îngroșând apoi punctul de contact, spre a nu se descoperi delictul. Ora de plecare era când plecau bonele, cum îl învăța cucoana domnului ofițer. Spre deosebire de cum făcea când venia, acuma când se depărta de locul nenorocit, vesel, Ion înșfăca pe Lupu și pe Rodica de mână, chiar de lângă bancă. Și Ion părea atunci o jumătate de regulator. cu cele două ghiulele, Lupu și Rodica trăgând înverșunat de o parte și de alta. Ghiulele erau atașate de umerii lui Ion prin două bare, formate fiecare din câte două zale: brațele și antebrațele. Articulațiile principale dela mijloc erau pumnii lui Ion, în cari se îmbucau mânuțele albe ale lui Lupu și ale Rodicăi.

Producția științifică a lui Ion rămănea întotdeauna pe bancă.

Vasile Dorneanu

Tinerețe rustică

Ard' n preajma serii
și-o moșie 'ntreagă,
tu să te 'nsori frate
când și-i lumea dragă.
N'o lăsa pe drumuri
altul să și-o ia,
ia-o cât ești tânăr
și ea tinerea.
Sus, nevastă'n pod,
sus pruncul, să tacă,
c'a dat Domnul rod
și lapte la vacă.
Dimineața-i caldă
și dragă frumoasă

cum n'ași vrea să mergeți
amândoi la coasă!
Trage-o brazdă tu,
tragă o brazdă ea—
unul după altul
strașnic v'ar ședeă.
Nu opri. 'nserează,
lanul să-l dai jos
și apoi te-așează
lângă ea frumos.
Așa fă măi frate
să vedeți în fân
Dumnezeu cum scoate
stelele din sân.

E Ar. Zaharia

Anotimp drag

Sufletu-mi, pe strună, cântă veselie
ireală—orchestră în adânc de mine —
ochii'n scăpărare's jocuri de lumine,
lăcrămând la ceruri : sărutări de glie.
Gândurile'n hora versului încearcă —
svoana din adâncuri : mugur pentru tine —
inimos mă'ndeamnă genialul faur...
(o să aibă vreme—cum e leneș—parcul
horbote de aramă și de roșu aur, să gătească ?)
Doamne! tare-i leneș parcul !
Chiuie orchestră în adânc de mine
și îmbină'n cadențe cânt de sărbătoare...
Știi că în adâncuri a'ncolțit o floare
ce sub plânsul toamnei crește pentru tine ?...

5 Octombrie 1933

Dorule pribeag
nu porni la drum
când te cheamă, drag,
tainicul parfum...

Fulgurând regrete
și scâncind ușor,
frunzulițe roșii
le auzi cum mor ?

Ceață'n larg...—hlamidă
fumuriu-albastră... —
cine să-mi deschidă
în suflet fereastră ?

Dor fără noroc
nu porni la drum,
rămâi lângă foc,
doar e toamnă acum ..,
dor fără noroc.

Ioan Vespremele

Ceahlăul

(continuare)

— Măi Ionele, tu ști că lacrimile femeilor sunt scumpe, dar nu costă mult ?

— Știu. Dar tu ști că femeia râde când poate și plânge când vrea ?

— Ba bine că nu : jurămintele femeilor sunt scrise pe nisip..

— Să vă ia diavolul pe amândoi, acum am să vă scot ochii cu unghiulițele mele, strigă Dora și să și repede spre noi...

— Ne supunăm de fircă. Frica păzește bostănăria.

După al zecelea pahar de vin de Cotnari, limbile se desleagă Ionel cântă și să uită în ochii Dorei.

De dorul ochilor absenți

Iubesc pe cei de față

Mă uit la ei și simt în piept

O nouă dulce viață !

— Plesnește-l Nicule, nu vezi cum se uită de obraznic ! ?

— Imi pare c'are dreptate să se uite așa !

— Deștept mai ești !

— Seamăn cu tine !

Vin-o badeo vino'ndată

Și zi-mi iarăși însă-odată

Doina dorului doiniță

Că-ți dă Nora zău guriță...

Anghel increzut pe dragostea ce i se arată de toți cântă cu privirile la domniță și cu gândul la Cătălina.

Cor cu toții : *O vis al vieței studențești...* Apoi Păc, păc păc.

Călătorului îi șade bine cu drumul. Așa și noi cei odihniți după dejunul copios o luăm încetișor la deal, pe cărări tot mai pieptișe, mai grele de urcat, pe coasta tot mai stâncoasă a muntelui. Deoparte și de alta cât vezi cu ochii în pădurea de rășinoase, pe aici, și cu foarte puține foioase, vezi câțiva copaci mari doborâți de furtunile timpului, căzuți în putrefacție și pe gunoiul din ei o puzderie întreagă de pueți de molift din viitoare pădure, vezi și câte un brad uriaș trăznit de urgiile cerului uscat și mort, ca tot ce-i muritor pe lumea asta. Pe un fag bătrân răz-

lejit în pădurea de molift vezi o sumedenie de ghebe—bureți uscați pe o parte—de forme fantastice, în forma unor etajere artistice, demne de pus în cele mai aristocratice saloane.

Incet, incet, departe ajungi. Ne vedem într'un luminiș mare, odihnitor ochilor cari au trecut prin umbra arborilor păduri până acum. Stânci aparente ies din coasta pietroasă a muntelui, formând figuri apocaliptice de piatră calcaroasă numite de popor: Caprele și păstorul, Scaunele, Smidele fântânilor, Căciula Ciobanului și altele pe care nu le cunoaștem pe nume fiecareia.

Pe marginea acestor stânci și pe coasta stâncoasă a muntelui, vezi cățărăta salcia căprească (*Salix caprea* L.) și salcia alpină (*Salix Lividatr.*) câte un mesteacăn răzleț, cu coaja albă (*Betula pubescens* Ehrh), câte un scoruș sau câte un pâlcc întreg, a căror fructe, roșii iarna, sunt un aliment mult căutat de sturzi (*sorbous ancuparia* L. și *S. Cretica*, Fritsch) iar prin crăpăturile stâncilor, produse de miile de ani, vezi ridicându-se spre cer, câte un molift sau câte un pui de paltin.

Pe marginea stâncilor aparente, în micile pajiști, cresc frumoșii clopoței albaștrii (*Campanula Carpatica* L). Siminocul sau siminicul, cu flori mici capitulate, cu un involucru frumos galben, portocaliu și roșcat, cari sunt nemuritoare (nu se vestejesc nici odă) — *Gnophalium arenarium* — și floarea doamnei, (a reginei) cu flori albe păroase catifelate — se mai zic și flocoșele — (*Gnophalium leontopodium*).

În reflexul razelor soarelui aceste stânci par și mai albe decât sunt în realitate. Strălucesc atât de puternic, încât deabia te poți uita la ele.

Din acest luminiș mare se vede o panoramă admirabilă în toate direcțiile, care va fi descrisă de pe vârful Ceahlăului, de unde se vede și mai măreață.

Nu ne lăsăm prea mult ispitiți de farmecul priveliștilor naturale de pretutindeni și pornim tot încet ca să ajungem tot departe, pe suișuri tot mai grele, dar tot mai frumoase prin sălbătăcia lor. Pădurea de rășinoase se rărește, se amestecă cu moliftul, și laricele, zadul sau crinul — singurul rășinos, care schimbă frunzele iarna — *Larix europaea* D. C.) și tot descrește în înălțime până se transformă, pe marginea limitei forestiere în cepurari pline cu licheni —, stăpâni pe înălțimile cele mai mari devin acum ienuperul (*Juniperus communis* Wild) și ienuperul pitic (*Juniperus nana* L) întovărășiți cu pinul de munte și pinul tirător — *Pinus pumilis* și *P. Montana* Huenko).

Aici e patria afinilor și a merișoarelor — *Vaccinium nuptillus* și *V. Vitisidaea* L).

Prin orice luminiș se instalează socul roșu și socul negru — *Sambucus racemosa* și *S. nigra* L. —, Călinul și dărmoxul — *Viburnum loutana* și *Viburnum opulus* L. —, agrișile — *Ribes grossularia* L. —, agățătoarea — *Spirea*

media schi),—alunul (*Corylus avellana* L), măceșul — *Rosa canina* L. — Curpenul—*Clematis alpina* și *Clematis vitalba* L.]— clocotișul — *staphylea pinnate* L) și caprifoliile: *Lonicera caprifolium* și *L. Caerulea* L.

Ceahlăul cel mai înalt munte din Moldova și cu un caracter specific alpin are în partea lui superioară un platou cu pășune alpină, presărată cu tot felul de flori.

Din el ies stânci mari de forme variate și ciudate, așa precum le-a fasonat vânturile, ploile, zăpezile, viscocele, înghețurile și desghețurile în timpul miilor de ani. Cel mai înalt vârf este Panaghia,— 1911 metri,— vin apoi Țicăul, Dochia, Vulturul lui Traian, Piatra Detunată, Oile Dochiei și Turnul, precum și altele fără nume.

Stăm cu toții înmărmuriți de bucuria momentului și admirăm întâi cursul Bistriței din cele mai mari depărtări și până se varsă în Siret, cum se scurge la vale în forma unui șarpe fantastic, cu micile întreruperi făcute de obstacolele vederii noastre. Piatra-N. se vede ca în palmă, se vede Bacăul, Romanul, așezările multor sate de pe Valea Bistriței și de pe Valea Moldovei până la Siret și așezări de mănăstiri.

Atmosfera este foarte limpede. Avem și un benoclu bun, care umblă din mână în mână. Cu un băț de munte indicăm direcția în care ne uităm cu toții și cu cei trei gealați ai noștri lângă noi, părtași fericirii noastre.

Spre Miază-Noapte: Munișoru 1224. Cotnărelul 1087. Bivolul 1554. Dolia 1635. Țifla 1341. Scorușul 1150. Muncelu 1306. Băsescu 1307. Goia 1298

Spre Nord Vest: Grințieșul Mare 1762. Albia 1587. Steje 1610. Muncelu 1691. Țibleșul Mic 1668. Omul 1421. Budacu 1864. Intre Borci 1834. Ortoaia 1562. Slopățul 1703.

Ioan Clupală

Epigrame

D-lui I. G. DUCA

Aceluiaș

Printul danez văzînd năluca
și-a zis „To be or no to be?”
Hamlet modern, azi, I. G. Duca:
A mai fi Șef sau a nu fi?”

Toată lumea face cură,
de slăbire, de 'ngrășare, —
numai, bietul, domnul Duca
face cură de așteptare.

Ives

În Capitală a apărut un nou ziar

Și fu ca înc'odată banul
să își arate-atot putința;
cu creșterii lui, Malaxa
și-a înfăptuit „70 ința“...

scorpion

O r a ș

Pavajul, peste care, soare, pèrii,
mă'ngăduie cu sdrențăria mea,—
amărăciunea câtă mă durea
se macină'm puhoiul primăverii...

Vre-o inimă să se mai afle rea?
ci brusc revin uitatele mizerii,
când mă ghiontesc în stradă cavalerii
prostiei înțolite 'm catifea...

Veninu-mi pângărește ziua toată,
măcar un pic de deslipire nu-i
de traiul care schingiue pe roată!...

Iar tu, sfârșit a tot, ai să răpui
și șleahta care'n desfătări înnoată
și prigoiiții câini ai nimănui.

Har. Mihălescu

Inserare de toamnă...

Din jgheabul inserării pe tristele cărări...
Au prins a curge raze cu roșii săgetări.

Țâșnesc mănunchiuri blonde spre depărtări stelare
Și codrul se'nveșmântă în haine de paloare...

Trec molcom trunze'n zare... trec cărduri de cocori
Și pier ca niște doruri, în albia de nori...

Gherghinele pe straturi pătate de rugină...
Apar în vrajă serii ca dulci ochi de lumină,

Dar vântul ce sosește din culmi de sihăstrie,
Le spulberă bogata carolă purpurie...

Și vezi?: răchiși de veghe pe maluri, bolnăvioare
Jelesc frunzare moarte, pe ape călătoare...

1929

Nicu Nohai

Manoil Halunga

(Amintiri)

În anii 1868—1872, în care am fost elevul școlii primare de băieți No. 1, numită pe atunci „Școala Domnească“, iar mai târziu „Lascar Cărgiu“, am avut ca institutori pe: Diaconul Gh. Robu la clasa I, Economul David Vicol cl. II, Manoil Halunga clasa III și pe Nicolai Vicol la cl. IV. Acest din urmă era și directorul școlii.

Această școală, cea mai veche din orașul Piatra-N. se afla atunci tot în curtea bisericii catedrale Sf. Ioan Domnesc, și tot pe locul unde s'a ridicat în anul 1920 marea clădire ce o vedem astăzi; cu deosebire numai că pe atunci era înconjurată de ziduri înalte, din care se mai văd acum câteva urme în partea de miază-zi, iar intrarea principală — atât la biserică cât și la școală, era poarta mare dinspre nord-est, în fața locului unde acum câți-va ani s'a clădit banca Petrodava, astăzi proprietatea Băncii Naționale.

Fiindcă biserica Sf. Ioan Domnesc, a lui Ștefan cel Mare, se află situată pe un platou destul de înalt, iar strada actuală Ștefan cel Mare urca atunci o pantă mult mai pronunțată, lumea îi zicea biserica *Sf. Ioan din Deal*.

Locul din fața bisericii, unde acum se află edificiul liceului Petru Rareș, era ocupat de un palat foarte mare, cu o mulțime de alte clădiri, aproape ruinate și părăsite, unde pe vremuri fusese isprăvnicia (prefectura) și cazarma de jandarmi—dorobanți. Pe atunci aceste imense clădiri erau proprietatea boerului moldavean Alecu Crupenschi zis Poloboc — iar noi băieții din școli le spuneam *Casele pustii* și ne slujea, mai tot timpul, de joacă și alergătură.

Dintre toți dascălii mei de școală primară, cea mai caracteristică figură, care mi s'a întipărit adânc în minte, a fost aceea a neuitatului Manoil Halunga, de la clasa III.

Era un tip cu totul deosebit de colegii lui. În acel timp avea cam 45 de ani, cu părul și barba încărunțite, dar vioiu și sprinten.

Parcă îl văd; îmbrăcat totdeauna în haine de șiac, purtând peste ghete, iarna, galoși de piele neagră.

Lecțiile lui de gramatică, istorie, aritmetică, le făcea după un sistem propriu. Apoi de multe ori ne povestea în clasă evenimentele mai importante ale zilei.

Așa mi amintesc cu câtă durere în suflet ne expunea fazele războiului franco-german din 1870, în care Franța a fost învinsă și zdrobită la Sedan și apoi silită a încheia o pace umilitoare și oneroasă, pierzând și provinciile sale, Alsacia și Lorena. Se înțelege că toată simpatia și compătimirea, a noastră tuturor, era pentru nefericita Franță, sora noastră latină.

În toată școala se creiase un fel de legendă: un elev care promova clasa III a lui Halunga, era considerat că a trecut *hopul cel mare*, iar clasa IV devenea o jucărie.

Greutățile și neajunsurile de tot felul cu care aveau de luptat vecii noștri dascăli, au fost biruite numai prin neîntrecutul lor devotament și sacrificiile îndurate în nobila lor sarcină de învățători ai primelor generații de copii, dornici de a căpăta lumina cărții.

Poate ca acești vechi dascăli nu aveau pregătirea și cultura modernă, din punct de vedere tehnic și pedagogic, dar cu câtă însuflețire și dragoste își îndeplineau apostolatul lor!

Spre a învedera sentimentele național-patriotice a le neuitatului M. Halunga, voiu aminti încă următorul fapt absolut autentic:

Când a sosit la Piatra vestea că în ziua de 24 Ianuarie 1859, s'a proclamat la Iași unirea Principatelor Române și alegerea comună a Domnitorului Cuza, tânărul institutor Halunga, — văzând sărbătorirea, într'un elan neînchipuit, a acestui mare eveniment, de câtră întreaga suflare, în cap cu municipalitatea orașului, iluminat peste tot — în entuziasmul său delirant, a dat foc unei mici căsuțe ce o avea în mahalaua Valea-Viei. A făcut și el o iluminăție, jertfind pe altarul bucuriei generale mica lui căsuță de om sărac!

Iată — cum am spus — de ce sentimente și idealuri erau animați vecii noștri învățători.

Încheiu aceste duioase amintiri ce am păstrat despre acest vrednic al meu dascăl, adăogând că dânsul — singur dintre toți institutorii școlii No. 1 de băeți, de cari am pomenit la început — era absolvent al Academiei Mihăilene din Iași, iar ceilalți trei colegi ai săi, erau absolvenți ai seminarului Socola, pe atunci singurele școli superioare din bătrâna noastră Moldovă.

Când în anul 1883, bătrânul *holteiu* Halunga, s'a retras la pensie, după aproape 40 ani de dascălie, a fost sărbătorit printr'un grandios banchet, dat de cetățeni, în sala teatrului, la care au luat parte sute de persoane din orașul și județul nostru,

În Decembrie 1907 a murit în vârstă de peste 80 ani.

D. Hogeaa

Psalm¹⁾

Vreau să Te cînt, Doamne,
sunt obraznic și mic,
oricît Te-aș căută n'o să Te găsec —
și cît o să ne jucăm de-a „baba oarba“ !?
Dă-mi mie luna și soarele și Ursa Mare.
să mă joc cu ele... Nu le stric!
Dar soarele dat deadura la noi în bătaură,
numai cristale și aur și văpăi și maci,
ar face să 'nflorească buruenele sufletului
și ochii fraților mei orbi și dragi.
Luna s'o lingă boii și măgarii —
măgarii au în zberăt cuvîntului Tău,
boii au ochi de Cristoși.
(Chiar și ciinele, noaptea, îți cere luna,
îți urlă numele,
plînge că n'o poate avea...)
Boii sorb din pîrau soarele —
mugetul lor e trist, ca o rugă pe Munte,
mai sincer-tînguios decît al muezinilor
la cele patru vînturi...
(Poate că boul e cel mai bleguț dintre îngerii).
Măgarii îl strigă pe Crist,
li-i dor de El și-l port icoana cu dinșii,
luminoasă ca intrarea în Ierusalim.
Icoana copilului de teslar !...

Doamne, dă-mi suflet de bou sau de măgar.

1932.

Melodramă ?²⁾

(fragment)

lată ! și luna emană otrăvuri verzi,
broaștele-o blestemă—că le turbură somnul;
s'au aliat cu ele și cîinii cu ochi verzi—
la ce-aș face-o și eu ?! sunt doar un om nul.

Bistrița melodiază, pieptănîndu-și pletele 'ntre stînci,
povestea amăgitoarelor sirene repetînd, mă cheamă—
n'ai de ce să te turburi, nici de ce să plîngi —
repetă și tu **basmul stupid** și nu ține seamă...

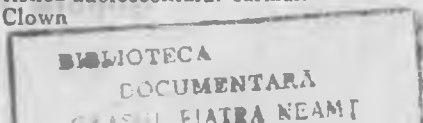
Ești doar acolo în verdele apei, dragă bestie, dragă !...
(nu știu, îmi pare sau ai ochii verzi ?)
de milă-mi numai valurile cîteodat' să ragă,
turburîndu-ți fascinantii ochi verzi.

George Demetru Pan

Cicluri :

¹⁾ Mistica adolescentului sărman

²⁾ Clown

Roll-film

Se clatină cerul în drum
Și frigul străpunge golani
Și bântue ploaia castanii.

(T. Argezi-Prigoana)

Zile de aur și diamante s'au depănat una câte una pe mosorul calendarului, ca o defilare de mărgele frumoase pe un fir de borangic.

Și iar se posomorește cerul ca un mizantrop senil: și iar ghiare reci cuprind șesuri și văi și munți și ape.

Placid cad stropi asupra orașului vast, în parcul unde eri ne plimbam la braț pe aleile înrămate de flori cu parfum și poezie, ce pudra bronz nasurilor de catifea ale bondarilor.

Clorofila s'a retras din eprubetele frunzei ca la adușmănirea unui dușman nevăzut, într'o noapte umedă și opacă prin al cărei văzduh lopotau aripile păsărilor migratoare și pomul bolnav a îmbrăcat antecur de lămâie, asortat de minune pe alocuri cu benghiuri de aramă și aur roșu.

Un oftigios, al cărui obraz le-a plastografiat gălbegiala, în neglijă matinal — un simplu surtucaș de dog kaki — dârdâind, cată cu invidie și disperare la bujorii din bucile feții unui borțos. Ca mâine îl inghite groapa și cioclii i-or trage oblon de țărână peste coșciug.

Sub umbrelele de altă dată, bocind, au și început să se aștearnă păturile ruginite ale năpărlirei copăcești,

Runt mai târziu și nopțile, ceasul zăbovind ca un limazon în măreția timpului întunecos.

Și în liniștea ce domnește, din înălțimile cupolei cerești, curge sughiț de cocoare, ce părăsesc buzunarul de humă de sub geana casei, pornind în căutarea unui portofel de țară în care natura a însământat mai puțină capriciozitate în desfășurarea meteorologică a vremei.

Dimineața, când lamele frigului flagelează obrații, trec școlari cu arlechin aer de seriozitate în toată personalitatea lor minusculă, și școlărițe cu ochii migdalați, mari, buni, ca într'un desen de Demian, cu basca ștrengărește plisată pe o parte cu ajutorul unui bold sau ac și sâni înmugurind abia sub pudicitatea sacerdotală a uniformei de saten negru, pe pieptul rozalb, spumos, în primăvara lor surzândă și atrăgătoare contrastând strident sumbrității peisagiului autumnal.

Grigore Damian

Autori și cărți

MIRCEA STREINUL : „Carte de iconar“; IULIAN VESPER : „Echinoux în odăjdii.

Ocupația accidentală și temporară, sper, de recenzent, găsesc că-și are, pe lângă unele inconveniente, și voluptățile ei.

Mi-a fost dat astfel, să mă bucur sincer de prilejul de a putea vorbi elogios, în fasciculul trecut al „Petrodavei“ despre un june poet bucovinean, talent real, promițător literaturii noastre (E. Ar. Zaharia — n. r.) și în acelaș loc să pomenesc de frumoasa activitate desfășurată de scriitorii bucovineni acolo, la ei acasă.

Ultima ispravă, înfăptuirea unei mici edituri, vine să confirme comentariile laudative, în ciuda tuturor cancanurilor și a celor „sceptici“.

Mircea Streinul, liric cunoscut și din paginile „Gîndirei“ și inovatorul colecției *Iconar*, așa-i spune editurei, a făcut începutul, prezentându-se în lumea literară cu o *carte de iconar*, căreia-i urmează alte cinci plăchete, actualmente în vitrinele librăriilor.

Inspirația d-lui Mircea Streinul e preocupată de mediul provincial, ca înfățișare aparte de Bacovia, deși se împiedecă uneori în rezonanțe și umbre derivate din lirica pigmentată de diverse splenuri a acestuia.

*„Odaia crește floare'n seară;
stăm trei la un pahar cu vin,
lumina parcă e amară
și în pahare doar venin“.*

Afinitățile sunt evidente, imediat însă, d. M. Str. redresându-se, recurge la interiorizare directă și elaborează.

*„Trei frați stăm. Cine? Ce heralzi
cu flamuri sdrențuite'n noi
tresar? De ce cu ochii calzi
lumini gerale de strigoi?“*

Totuși „Soliloquiul“ rămîne un poem ratat prin ideea lui facilă, neindeajuns speculată, argheziană.

*Din care vină ni s'a dat
ca trupul fratelui să-l las
prefacerii în țarnă de arat ?*

În schimb în „Exegeză“, „Dămerung“, „Ceremonial pentru noaptea de moarte“, „Cu moartea la un pahar de vin“, „Haiducească“, „Elegie“, „Întoarcere“. „Pahar cu rouă“ și încă vreo citeva, M. Str. dă dovadă de preocupări tematice axate în mistică d-lui Blaga; piese neșlefuite îndeajuns, dar fiecare cu virtualitățile ei.

Citez din „Exegeză“, poema deschiderii cărții, în care M. Str. își tratează propria lui dramă, care nu e numai a lui,—și aici constă puterea de receptivitate conceptuală a creației, poetul vorbind prin sine în numele unei mulțimi.

*„Ce mult de suflet am grijit!
În pajiști mari de cărți l-am dus
în toate crunt l'am ispitit
și fruntea-i poate sta în sus.“*

Nicicînd semeția spiritualității nu s'a sprijinit pe motive atît de întregite actualului. Pitorescul metaforei din versul al doilea susține edificiul unui adevăr frumos exprimat; pitoresc fără de care interesul pentru întreaga strofă ar fi scăzut, odată cu perfecțiunea sugestiilor.

Materia, în perpetuă neînțelegere cu spiritul, nu cunoaște concesii, nu află elevări, fiind supusă unor regule oarbe și sortită finitului, cînd abia va suferi și sufletul, el care n'a înțeles tragedia organică și nici n'o va înțelege.

„Era tirziu

(la al cîtelea cîntat nu știu !

dar dintre plante, mică oră

se prevestea sonoră)

cînd trupul care atît de mult a vrut să fie

în bună, drept cu sufletul tovărășie,

pe piept cu lăger alb de stele a murit

și-a plâns atuncea sufletul, nedumerit“.

„Exegeză“ e, definind plastic, altarul ortodoxiei, dela care d. Mircea Streinul își oficiază cu atenție ceremoniile poematice, — și virtuozitatea cu care se execută în latura ei dogmatică, îi poate stă înaintea, drept stea călăuză, pentru cele ce vor veni...

Di. M. Str. luptă acum pentru aflarea unor formule proprii în „Cu moartea la un pahar de vin“, viziune amintind de Jules Laforgue, prin macabru filigranat de puțin umor, și în „Pahar cu rouă“.

„In noapte unii caută mersul stelelor,

Ca fintinari isvorul nou în prund.

Ascultă'n plante ora veche-a lumilor

sub joase crengi și sub franzișul scund.

Cînd limpezi sună diminețile în plaur

(spunindu-și fiecare, bună, numele)

atunci culeg zodierii stelele de aur

și pe teșghea de-azur își fac toți sumele“.

...unde esanță, formă, colorit și melodie, merg într'o superbă ambi-anță incantatorie.

Și d. Mircea Streinul e tînăr. Poate ascunde calități încă nebănuite.

Asupra poeziei d-sale, și în special a poemului „Exegeză“, promit să revin, cînd timpul și spațiul va îngădui.

Cu numele d-lui Italian Vesper am făcut cunoștință în coloanele revistei „Orion“ unde publica o poezie barbiană.

Am avut totdeauna o ciudată — de întilnit la mine, provincial — repulsie pentru tot ce e școală literară, nimicitoare de personalitate, și-mi formulasem atunci o părere rea despre autorul prezentului „Echinox în odăjdii“, al cărui cuprins nu mai puțin îl găsesc, azi, neunitar, pluri-inspirat suferind numeroase influențe, unele conștiente, — cum e, de pildă, amprenta lecturilor din Blaga și Barbu — altele nu.

O scuză însă: procesul de influențare al d-lui I. V. e simplu și străin intenției de pastişă. D-sa a considerat ca firesc imboldul de a porni pe u-lița unui curent în vogă, alături de apologeții lui, tineri și ei, simțindu-se capabil (și n'a avut păreri injuste despre sine. Vezi: „Prolog“ p. 5. „Crugul de ceară“ p. 7. „Elegie fără lumini“ p. 11. „Ev adiacent“ p. 12. etc.) a se ține în nota unor: Dan Botta, Ilarie Voronca, Simion Stolnicul, Vir-

gil Gheorghiu și alții, printre cari (?) Horia Groza. („Carmen“ p. 8. numai subintitulată *parodie* după acesta, ar fi acceptabilă.)

„Hoinarul“, cu veleități de frondă, nu e atât de isbit în interimarea la care vrea să-l preteze autorul, iar „Liuba“ aduce reminiscențe din Block, de care și pomenește.

Des, nu lipsește nici Argezi sau Cotruș. Reprehensibilă din orice punct de vedere, e însă întrebuintarea timbrului și lexicului robotian, în lipsă de acuitate autocritică, poate. „Crugul de ceară“— str. I-II. (gârle, madone, șopirle, naiuri, s. a).

O divulg, în speranța că i-ar putea cauza un incident sufletesc, d-lui I. Vesper, privitor la paternitatea creațiilor viitoare și trec mai departe, dind câteva mostre, pentru lămurirea celor ce nu le va cădea în mână placheta, talentul d-sale, cum spuneam și mai sus, trasind o linie ce-i poate onora pe „premergători“,— de cari ar trebui să se debaraseze însă, curând Altfel...

Iată în „Prolog“ strofe de-o formă impecabilă și de o ingeniozitate spontană, fără să sufere vre-un *travaliu*, egalând pe Dan Botta.

Endimion cu lira sub cerul unui vers

Cheamă a gestru seara cu palmele'nflorate,

Heralzi în alveole deschid un univers

Și-l vînd lampadoforii pe-o drahmă în cetate.

D-l I. V. revarsă un aliagiu haotic, incomod precizării problematicei ce-l animă, neapartînîndu-i, diferind aproape dela poem la poem. Se distinge doar, ca și la d. Mircea Streinul, setea de cunoaștere mistică,— peste înlăturiri,— acceptarea prăbușirii dincolo de viața palpabilă cu seninătate, în stare de inconsistență cerebrală, atitudine de ordin pur romnesc, tratată și'n „Miorița“.

Redau în iatregime „Studio“, — atîngînd perfecțiunea acestei categorii, Acțiunea trece—speculativ— pe la Argezi și Blaga și se oprește—formal— a grimasa dezolantă, prin subtil, a lui Child Eve.

Aici se machiază pentru „Noaptea cea mare“.

Jocul nu e greu. Vedetă poate fi oricare.

Trebue numai să tacă,

și, cînd îl va săruta umbra adinecă

să nu se turbure, să nu plîngă,

ci liniștit, cu aripi văruiate

să primească doi luciferași în orbite.

Apoi, cînd nu va mai vedea

nici stelele nici luna,

să creadă că va fi așa

o noapte — totdeauna.

Prin nota lui, deloc forțată, prin felul cum împacă austeritatea cu gingășia, „Studio“ e un poem demn de luat în seamă, iar trinitatea Mircea Streinul, E. Ar. Zaharia și Iulian Vesper: nădejdea liricei bucovinene de mîine.

g. d. pan

În numărul viitor: Teofil Lianu „Rod“; Victor Măgură „Evadare în lăuntru meu“; Tudor Ulmanu „Frunză elegiacă“.

Vitrina cu reviste

„AZI“ (An. II No. 3) În fine, hebdomadarul d-lui Z. Stancu și-a făcut apariția, cu un conținut ales din care reținem, în deosebi: Mihail Cellarianu „Frumuseți ascunse“, Radu Boureanu „Voluptăți între umbre“; Romulus Dianu „Regele Andrei Iacobi“; poezia d-lui deputat Vladimir Streinu, ale Mariei Banuș, precum și traducерile d-lor Pillat, Stancu și Voronca.

Cronică bogată completează numărul.

Revista revistelor lipse te cu desăvârșire. Notă rea.

„VREMEA“ (An. VI No. 310) „Exaltatul“ d-n. Emil Cioran scrie despre „Problema fiecărei clipe“ iar d. Mircea Eliade își continuă „Fragmentele nelilozofice“. Bună schița semnată: Vladimir Diaconu.

D-l Pompiliu Constantinescu discută obiectiv despre: Iulian Vesper, Clarnet, Teofil Lianu, Aspas'a Munte și Cristofor Vitencu.

Mai semnează: Petru Comarnescu; Octav Șuluțiu; V. Lovinescu.

„ROMÂNIA LITERARĂ“ (An. II. No. 83). Apare acum bilunar. Nu regretăm. Dacă o să continue cu sumare în genul ultimelor două numere, poate să dispară complet. Numărul prezent numai d. prof. Const. Botez; Octav Suluțiu și Anton Holban îl susțin. Dar nu e de ajuns pentru „ROMÂNIA Literară“...

„LINIA NOUĂ“ (No. 7 Octombrie 1933) Menționăm dintre poeți pe C. Jaleș și Dem. Bassarabeanu. Cronică multă de d. prof. Paul I. Papadopol.

„Linia Nouă“ umple în cetatea Banilor, golul lăsat de atâtea reviste bune. Puțină vioiciune și tinerețe n'ar strica.

mignon

„VIAȚA BASARABIEI“ (Septembrie 1933) Continuă să apară cu exactitate în a treia decadă a fiecărei luni, cu un sumar potrivit scopului pentru care a fost întemeiată.

În acest număr d. Ștefan Ciobanul, publică o schiță atractivă „Odată, pe malul Nistrului“.

D-l A. S. Birlădeanu, arată că ridicarea producției agricole este posibilă și fără intervenția imediată a statului.

Poezii de: Octav Sargețiu, Victor Eftimiu, Sergiu Strat; etc.

„PROGRESUL SOCIAL“ (Septembrie 1933) D-l Ing. Ștefan Mihăescu, documentat și judicios în „Desfășurarea crizei în lume“. (Cronica economică). D-l D. Drăgulescu tratează despre „Technica, ultimul idol al societății“. Despre „Adela“, romanul d-lui G. Ibrăileanu, vorbește elogi-os T. Teodorescu-Braniște.

Continuă cu articole de George Mihail Zamfirescu, Tudor Arghezi, N. N. Tonitza, Liviu P. Nasta ș. a.

I. C.

B A Z A R

D-l profesor universitar Nichifor Crainic, directorul ziarului „Calendarul“ va conferenția j o i 26 Oct. a. c. în sala Casei Naționale „Regina Maria“ din localitate, despre un subiect deosebit de interesant și anume „Renașterea creștină“.

Personalitatea d-lui Crainic nu are nevoie de nici-o recomandatie. Intellectualii pietreni vor primi cu sufletețire pe cîntărețul cel mai reprezentativ al poeziei tradiționaliste și cea mai pro-

eminentă figură culturală de astăzi, a țării rominești.

Și-i urează : BUN VENIT !

■ Primim :

Editura „Iconar“ institue un premiu de 2000 de lei pentru poezie. Cei ce doresc să concureze, vor trimite cîte două poezii inedite, la adresa : Mircea Streinul, str. Transilvaniei No, 171, Cernăuți.

Poeziile trimise vor purta un motto, iar într'un plic în-his, autorul va anexa numele și adresa lui exactă.

Din comisie fac parte : d. prof. dr. N. Tcaciuc—Albu, Iulian Vesper și Mircea Streinul. Cel premiat va primi 2000 de lei și i se va edita imediat o plachetă, în tiraj limitat și 'n condițiuni tehnice superioare.

Manuscrisele se primesc pînă la 27 Februarie 1934.

■ Colaboratorul nostru, Pr. C. Matasă, a ținut în seara zilei de 17 crt. o interesantă prelegere la Radio, vorbind despre „Palatul cnejilor dela Haugu“.

■ Revista rādăuțeană „Orion“ își mută, începător cu numărul de pe Noembrie, — Cartierul General la București.

Va apare în 4 pāgini mari, format „Axa“.

■ „Mămăligă“ se întitulează un roman de mare amploare.— care va fi o frescă a satului românesc—zugrăvită de talentul d-lui N. Crevedia.

D-l N. Crevedia,—recomandat în No. trecut al revistei noastre ca poet, — are în librării și un volum de admirabile schițe umoristice : „Bacalaureatul lui Puiu“.

Alt roman al d-sale, „Dragoste cu termen redus“, va apare în curind, nu înainte însă, credem, a cărții de poezii „Bulgări și stele“.

■ D-l Octav Șuluțiu semnează, regulat, în „Axa“, ponderă și serioasă „Cronică literară“. Asemeni, d. Andrei Valeriu, „Revista revistelor“.

■ Cărți rominești așteptate, — pe lângă cele anunțate în numărul trecut al acestei reviste :

Panaït Istrati : „Casa Thüringer“; Liviu Rebreanu : „Gorila“; N. D. Cocea : „Pentr'un petec de negreață“, „Cetatea Morții“, „Familia Popescu“; Ionel Teodeoreanu : „Golia“; M. Sorbul : „O iubesti?“; M. Sădoveanu : „Creanga de aur“; Brătescu-Voinești : „Cu undița“; Damia Stănoiu : „Ucenicii Sf. Antonie“; Mircea Eliade : „Întoarcerea din rai“, „Lumina ce se stinge“; Cezar Petrescu : „Aurul Negru“; Gib. I. Mihăescu : „Femeia de ciocolată“; Ion Calugăru : „Don Juan Cocoșatul“; Mihail Sebastian : „După 2000 de ani“; N. Davidescu : „Fântina cu chipuri“ și Luca Gheorghide : „A doua viață a lui Șerban Varu“.

■ „Clown“, ciclul de poeme din care publicăm un fragment în numărul de față, va apare în curînd, într'o tînără eșitură.

■ Vor apare în editura „Iconor“: Mircea Streinul „Bazaconia Generației de ultima oră“; E. Ar. Zaharia : „Scrisoare deschisă d-lui N. Crevedia“; Iulian Vesper „Scrisoare deschisă d-lui Emil Cioran“; Neculai Roșca „Neutral“ Nicolae S. Ursu „Considerații critice“.

■ D. Constantin Fântănerul, tînărul autor al mult comentatului roman „Interior“, a terminat un nou roman, care se chiamă, pur și simplu, „Măinile“.

■ Numărul viitor al „Petrodavei“ va apare la 25 Noembrie a. c. D-l N. Milord, elevul regretatului pictor Aurel Băeșu, va începe, în acel număr, publicarea unei serii de duioase amintiri asupra maestrului său, după care va urma cu o sinteză a operei.

■ „Condamnații la castitate“, romanul temutului polemist al „Calendarului“, este în librării, apărut în colecția „Rosidor“.

■ Din cauze neprevăzute, apariția revistei „Septentrion“ se amîină pentru o dată ce se va anunța ulterior.

■ „Satul“ și „Albina“ continuă să lumineze calea sufletească a satelor rominești.

■ „Discobolul“, „Răboj“, „Miniaturi“ nu mai apar. Regretăm.

■ S'au mai primit la redacție : „Flori de crîng“ (Oradea), „Buletinul stelei“ (București), „Glasul Bucovinei“ (Cernăuți).

■ Tot ce privește administrația acestei reviste, se va adresa d-lui Ing. Ioan Ciupală, str. Hurjui Pantelimon No. 60 Piatra-N.

■ D-l C. Tanase-Teiu, are delegație de încasator din partea revistei noastre.

PETRODAVA

Revistă de prezentare și răspândire a culturii în genere
Director: IOAN DRAGAN

Redactori: V. SCRIPCARU
GH. GH. NECULAU

Secretar de redacție: G. D. PAN

Redacția: Str. Plantelor No. 34 Piatra-Neamț

Cercul de colaborare culturală „PETRODAVA” D'imitrie Hogeă; Pr. C. Matasă; Mihail Botez; Har. Mihailescu; Ioan Ciupală; Ioan Matasă; Al. Grigorovici; V. Dorneanu; Ioan Trautzel-Vespremie; Ioan Botez; Petru Diecnescu; R. Lovinescu; G. Luchian; I. Revent; M. Cojocaru; Miorica N. Gențea; Ludmila Florea; Nicu Nohai, M. Avadanei; C. Tarasc-Trlu.

Octombrie 1933

CUPRINSUL :

IOAN DRAGAN	Setea de micune
MIRCEA STREINUL	M. Eminescu; Cavaierul vorbește (versuri)
GEORGE DEMETRU PAN	† N. Milcu
N. MILCU	Cintec din mormânt (antologie)
ION ROȘCA	Paloșul (")
VASILE DORNEANU	Ion, Lupu și Rodica
E. AR. ZAHARIA	Tinerețe rustică (versuri)
IOAN VESPREMIE	Anotimp drag; 5 Octombrie 1933 (versuri)
IOAN CIUPALĂ	Ceahlăul
HAR. MIHAILESCU	Oraș (versuri)
NICU NOHAI	Inserare de toamnă (versuri)
DIMITRIE HOGEA	Manoil Halunga
GEORGE DEMETRU PAN	Psalm; Melodramă? (versuri)
GRIGORE DAMIAN	Roll-film
Epigrame; Autori și cărți; Revista revistelor;	
B A Z A R	

Ad.strația: Ing. I. Ciupală, Str. Hurjui Pantellmon 60 Piatra-N.

Abonamentul 100 lei pe an

De sprijin: lei 500

Tipografia „RECORD” Piatra-N.